

Grootschalige melkveehouderij tussen Toscane en de Everglades

Nieuw leven voor het Groene Hart

In het Groene Hart zijn alternatieve vormen van landgebruik mogelijk. Slim uitgedokterde grootschalige melkveebedrijven zouden de landbouw nieuw leven kunnen inblazen. Bepaalde plekken kunnen worden omgevormd tot een slow region à la Toscane. En in de lager gelegen delen kan moerasachtige natuur worden ontwikkeld, zoals in de Everglades in Florida.

Onder de naam 'Veensprong' ontwierpen onderzoekers van Alterra en de Animal Sciences Group van Wageningen UR alternatieve vormen van grondgebruik voor het veenweidegebied in het Groene Hart. Dat gebied kampt namelijk met problemen. Steden zouden graag wat grond bijsnoepen en ook de behoefte aan infrastructuur

groeit. De melkveehouderij in het gebied is nauwelijks rendabel. De veenbodem klinkt op sommige plekken danig in en veroorzaakt drassige weiden en verzakte huizen en wegen. In de grote steden rondom het Groene Hart groeit de behoefte aan recreatiemogelijkheden in het groen, terwijl het areaal groen rondom de steden afneemt.

De onderzoekers kwamen uit op drie vormen van grondgebruik voor het Groene Hart. Ir. Oene de Jong van de Animal Sciences Group bedacht een concept van een grootschalig melkveebedrijf waarbij boeren in samenwerking onderdelen van de bedrijfsvoering optimaal over het grondoppervlak plaatsen. Ir. Willem Rienks en drs. Wim Meulenkamp

van Alterra bedachten de natte natuurontwikkeling à la de Everglades. En ir. Maarten Komers van de Animal Sciences Group ontwikkelde samen met Willem Rienks het idee van het Groene Hart als een belevingsregio met streekproducten en recreatie in het mooie landschap.

On-Nederlands

Volgens het concept van De Jong is de melkveehouderij in het veenweidegebied van het Groene Hart rendabel te maken. Vier boeren werken hierin samen in een onderneming van on-Nederlandse proporties: twee ondernemers richten zich op grootschalige melkproductie, met bedrijven met een omvang van ieder 400 à 500 hectare en 600 à 700 koeien, één ondernemer richt zich op de opfok van jongvee en één bedrijf richt zich op energieproductie en vleesvee. In totaal gaat het om bijna 2000 hectare en 1500 melkkoeien. Het voordeel van dit concept is dat op de best ontwaterde percelen weidegang en voederwinning kan plaatsvinden, terwijl op de slecht ontwaterde percelen energiegewassen worden geteeld, jongvee wordt geweid, of aan natuurbeheer wordt gedaan. De ligging van het Groene Hart – tussen de vier grootste steden van Nederland – maakt het volgens Willem Rienks mogelijk het veenweidegebied van het Groene Hart om te vormen tot wat hij noemt een slow region: 'Toscane is daarvoor een voorbeeld. Dat roept het idee op van genieten. Daar heb je mooi weer, prachtig cultuurlandschap, allerlei streekproducten en interessante steden met kunst en cultuur. Dat heb je in het Groene Hart ook, alleen laat het weer er soms te wensen over.' Het idee sluit aan bij de trend die in 1989 werd ingezet met de oprichting van de internationale slow-foodbeweging, die zich inzet voor traditionele streekproducten en -gerechten en diversiteit aan agrarische productie. Op de lager gelegen plekken van het Groene Hart – waar het erg drassig is, moeilijk voor de landbouw en niet geschikt voor woningbouw – zien de onderzoekers mogelijkheden voor natte natuur. Ze nemen daarvoor

Melkveehouderij kan in het Groene Hart rendabeler worden

de Everglades als voorbeeld. Het is volgens Rienks vergelijkbaar met de natte natuurontwikkeling in uiterwaarden, zoals in de Blauwe Kamer bij Rheden en de Millingerwaard bij Nijmegen, maar dan zonder de dynamiek van de rivieren. De moerassen kunnen dienen als waterbergingsgebied, waar in de natte winter water wordt opgeslagen dat in de droge zomer kan worden gebruikt voor de nabijgelegen land- en tuinbouw.

Ruimtelijk differentiëren

De onderzoekers gaan met financiering van het ondersteuningsprogramma voor cultuurhistorie Belvedere nu doorrekenen hoe de verschillende vormen van landgebruik het best ingezet kunnen worden in het Groene Hart. 'Je kunt ruimtelijk differentiëren', vertelt Rienks. 'Daar waar het gebied er nog steeds zo bij ligt als duizend jaar geleden past de slow-gedachte heel goed, met op het cultuurlandschap geënte recreatie en streekproducten. Daar waar het gebied in de loop van de tijd vijf keer op de schop is gegaan kun je heel goed het idee van de Everglades ontwikkelen, of grootschalige melkveehouderij.' Rienks en De Jong zien de drie vormen van grondgebruik die ze ontwikkelden voor het Groene Hart als een totaalpakket dat aansluit bij het beleid dat op dit ogenblik wordt gevoerd, met bijvoorbeeld groene en blauwe diensten. De melkveehouderijen kunnen

ondanks het grootschalige bedrijfsformaat aan de randen van hun bedrijf nog heel goed de groene dienst van natuurbeheer leveren, of aan weidevogelbeheer doen. In het idee van de slow region past heel goed de verdere ontsluiting van het platteland met wandelpaden en fietsroutes en de omvorming of verbreding van boerenbedrijven met campings, bed & breakfasts en andere recreatievoorzieningen. En de moerassen à la de Everglades zijn bij uitstek het voorbeeld van de blauwe diensten voor waterberging. Ideeën genoeg dus. Maar dan moet er wel regie komen, stelt Rienks. 'Het is nu allemaal te hapsnap. Er zijn wel allerlei initiatieven, zoals het kamperen bij de boer, maar er zit geen samenhang in.' Rienks denkt dat organisaties als de ANWB, de VVV's of de grote steden moeten gaan samenwerken om ervoor te zorgen dat die regie er komt. Met de ideeën die de onderzoekers nu leveren, is het namelijk heel goed mogelijk om het Groene Hart nieuw leven in te blazen, terwijl tegelijkertijd het cultuurlandschap, de ecologische kwaliteiten en de recreatieve mogelijkheden voor de randstedelingen worden behouden en verbeterd. ■

Meer informatie vindt u in de gratis brochure 'Veensprong – alternatieve vormen van grondgebruik in het veenweidegebied'. Zolang de voorraad strekt verkrijgbaar via Wim Meulenkamp: wim.meulenkamp@wur.nl of (0317) 47 44 28.